

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	8
1	Het Examen Luisteren programma II 10
	1.1 Wat wordt er getoetst bij het examen? 10
	1.2 Hoe wordt het examen afgenomen? 11
	1.2.1 Alles gaat via het beeldscherm 11
	1.2.2 Zelf je tempo bepalen 12
	1.2.3 Audio en video 12
	1.2.4 Het taalgebruik 12
	1.3 Welke opgaven kun je verwachten? 13
	1.4 Welke onderwerpen kun je verwachten? 14
	1.5 Illustraties bij de opgaven 15
	1.6 Op welke manier moet je luisteren? 16
	1.7 Welke tekstsoorten kun je verwachten? 16
	1.8 Hoe moet je je aanmelden? 18
2	Op weg naar B2 19
	2.1 Werken aan luistervaardigheid 19
	2.1.1 Oefeningen 22
	2.2 Werken aan woordenschat 23
	2.2.1 Je woordenschat uitbreiden 23
	2.2.2 Gebruik woordraadstrategieën 25
	2.2.3 Oefeningen 26
3	Strategisch luisteren 30
	3.1 Luisterdoel bepalen: globaal of selectief luisteren 30
	3.1.1 Voorbeelden 32
	3.1.2 Oefeningen 33
	3.2 Voorkennis mobiliseren: associëren en visualiseren 34
	3.2.1 Voorbeelden 35
	3.2.2 Oefeningen 36

3.3	Anticiperen	42
3.3.1	Voorbeelden	42
3.3.2	Oefeningen	43
3.4	Context gebruiken	44
3.4.1	Voorbeelden	45
3.4.2	Oefeningen	45

4

Strategisch omgaan met de opgaven van het examen

46

4.1	Let op de kernwoorden en de signaalwoorden: focus op de essentie!	47
4.1.1	Voorbeelden	47
4.1.2	Oefeningen	53
4.2	Let op de synoniemen: noteer ze tijdens het luisteren!	55
4.2.1	Voorbeelden	56
4.2.2	Oefeningen	59
4.3	Let op de vraagstelling: algemeen of gericht?	62
4.3.1	Voorbeelden	63
4.3.2	Oefeningen	69
4.4	Let op de antwoorden: absoluut of genuanceerd?	70
4.4.1	Voorbeelden	70
4.4.2	Oefeningen	74
4.5	Let op de volledigheid: niet onwaar, maar toch onjuist.	76
4.5.1	Voorbeelden	76
4.5.2	Oefeningen	80
4.6	Let op de misleiders: laat je niet in de war brengen!	83
4.6.1	Voorbeelden	83
4.6.2	Oefeningen	87

5

Oefenen

90

Achterflap: stappenplan

Voorwoord

Luisteren op B2 is een leerboek dat hulp biedt bij de voorbereiding op het Examen Luisteren van het Staatsexamen Nederlands als Tweede taal, Programma II. Luisteren in een andere taal dan je moedertaal is niet eenvoudig en het Examen Luisteren wordt over het algemeen als erg lastig ervaren. De auteurs hebben veel ervaring met het trainen van luistervaardigheid op dit niveau en kunnen daardoor adequaat inspelen op aspecten van het luisteren die extra moeilijk zijn.

In *Luisteren op B2* wordt uitgebreid ingegaan op strategieën die kunnen helpen bij het verbeteren van de luistervaardigheid in het algemeen en de luistervaardigheid die vereist wordt op het niveau van het Staatsexamen NT2 Programma II.

Juist omdat luisteren zo lastig is, kun je het beste heel veel oefenen met allerlei soorten luisterteksten en ook is het verstandig om ruim voordat je examen moet doen te beginnen met oefenen.

Als je niet in de gelegenheid bent om met medecursisten en een NT2-docent te oefenen, kun je dit boek ook heel goed gebruiken als zelfstudiemateriaal, want de uitwerkingen van de oefeningen staan op de website die bij dit boek hoort.

Hopelijk geeft deze methode je meer vertrouwen bij het luisteren in het algemeen en vooral succes bij het afleggen van het Examen Luisteren van het Staatsexamen NT2.

Veel succes en plezier met de luistertraining!

Amsterdam, april 2025

Nicky Heijne en Joke Olie

Inleiding

Luisteren is een complexe vaardigheid die vaak ten onrechte wordt aangeduid als 'passief'. Efficiënt luisteren vereist een actieve opstelling en dat wordt vaak onderschat. Vandaar ook dat relatief veel kandidaten die opgaan voor het Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal, zakken voor het onderdeel Luisteren. *Luisteren op B2* wil helpen bij de training van het luisteren op niveau B2, zodat het luisteren in het algemeen wordt verbeterd en het Staatsexamen Luisteren Programma II met succes afgelegd kan worden.

Doelgroep

Luisteren op B2 is in de eerste plaats bedoeld voor leerders van het Nederlands die zich willen voorbereiden op het onderdeel Luisteren van het Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal Programma II. Maar ook anderen die problemen ondervinden bij het luisteren in het Nederlands op dit niveau, kunnen hun luistervaardigheid met dit boek verbeteren.

Uitgangspunten

Luisteren op B2 is erop gericht om zoveel mogelijk strategieën aan te bieden om efficiënter te luisteren en bovendien worden kandidaten gericht voorbereid op het Staatsexamen Luisteren II. We bieden niet alleen oefeningen met luisterfragmenten, maar we besteden ook aandacht aan verschillende luisterstrategieën, aan de analyse van luistertaken en aan het oefenen met deelvaardigheden. Verder geven we feedback op juiste én foute antwoorden bij vragen over luisterfragmenten.

Hoofdstukken

Hoofdstuk 1 bevat informatie over het onderdeel Luisteren van het Staatsexamen NT2.

We beschrijven de manier waarop het wordt afgenomen en ook worden de onderwerpen en het soort vragen behandeld. In hoofdstuk 2 behandelen we wat je moet beheersen om het Examen Luisteren te halen, waarbij we ook aanwijzingen geven hoe je kunt werken aan de verbetering van je luistervaardigheid. Hoofdstuk 3 is gewijd aan de diverse strategieën die je kunt inzetten bij het luisteren. Het gaat dan vooral om wat je vóór het luisteren kunt doen. Hoofdstuk 4 gaat over de strategieën die nodig zijn bij het beoordelen en beantwoorden van meerkeuzevragen van het Examen Luisteren. Daarbij worden veel voorbeelden en oefeningen gegeven. In hoofdstuk 5 vind je vijf luisteroefeningen die lijken op de luisteritems van het Staatsexamen Luisteren II, waarbij je de behandelde strategieën kunt toepassen. Deze luisteroefeningen kun je via de website bij dit boek digitaal maken.

Achter in dit boek, op de flap, vind je een handig stappenplan dat kort de behandelde strategieën op een rijtje zet. Dat kun je dus goed gebruiken als je examen gaat doen.

Website bij *Luisteren op B2*

Bij dit boek hoort een uitgebreide website waarop je de audiofragmenten van de voorbeelden en de oefeningen kunt vinden. Als je een audiofragment moet openen, wordt dat in dit boek met een icoontje aangegeven. De luisteroefeningen op de website zijn interactief. Je ontvangt feedback bij elke vraag die je beantwoordt. Op de website vind je ook handige documenten, zoals een lijst met signaalwoorden, transcripten van de audio- en videofragmenten en links naar bronnen om het luisteren of de verstavaardigheid verder te oefenen, zoals radioprogramma's, luisterboeken of hoorcolleges. Voor in dit boek vind je het adres van de website en een instructie bij het inloggen.

Andere oefenboeken

In deze serie examentrainers voor het Staatsexamen II zijn ook *Schrijven op B2*, *Spreeken op B2* en *Lezen op B2* uitgekomen. Alle boeken zijn geproduceerd door docenten van het Instituut voor Nederlands Taalonderwijs en Taaladvies (INTT) van de Universiteit van Amsterdam.

1 Het Examen Luisteren programma II

1.1 Wat wordt er getoetst bij het examen?

Het onderdeel Luisteren van het Staatsexamen Programma II toetst luisteren op B2-niveau van het Europees Referentiekader (ERK). Maar wat betekent dat? Wat moet je dan kunnen? Als je kunt luisteren op B2-niveau, kun je bijvoorbeeld de meeste nieuws- en actualiteitenprogramma's op radio en tv begrijpen. Ook kun je een langer betoog begrijpen als je redelijk vertrouwd bent met het onderwerp. Op B2-niveau ben je ook in staat gesprekken tussen moedertaalsprekers te begrijpen als die praten over een voor jou bekend of interessant onderwerp. Verder kun je discussies volgen binnen je eigen vak- of interessegebied of luisteren als lid van een live publiek, bijvoorbeeld als je een hoorcollege bijwoont. Kortom, je kunt niet alleen korte, maar ook langere luisterteksten begrijpen, waarvan het taalgebruik complex is. Het gaat dan om teksten die betrekking hebben op concrete en abstracte onderwerpen die je tegenkomt in het sociale en professionele leven en in het hoger onderwijs. Daarbij wordt van je verwacht dat je strategieën kunt gebruiken om een gesproken tekst te begrijpen en dat je hoofdzaken van bijzaken kunt onderscheiden.

Op de website vind je meer specifieke criteria van het niveau B2, onderdeel Luisteren.

Algemene beschrijving niveau B2 luistervaardigheid

Ik kan een langer betoog en lezingen begrijpen en zelfs complexe redeneringen volgen, wanneer het onderwerp redelijk vertrouwd is. Ik kan de meeste nieuws en actualiteitenprogramma's op de tv begrijpen. Ik kan het grootste deel van films in standaardtaal begrijpen.

bron: www.erk.nl

1.2 Hoe wordt het examen afgenomen?

1.2.1 Alles gaat via het beeldscherm

Het Examen Luisteren wordt via een computer en een koptelefoon afgenomen. Je krijgt de opgaven dus niet op papier. Wel mag je tijdens het luisteren aantekeningen maken op kladpapier dat je van de surveillant kunt krijgen.

Bij elk luisteronderdeel is een introductie en bij het eerste onderwerp is meestal een voorbeeldopgave. Tijdens zo'n introductie kun je vast een beetje wennen aan de stem van degene die iets gaat vertellen of vragen van de interviewer gaat beantwoorden.

Na de introductie en eventueel een voorbeeldopgave hoor je duidelijk:
Dan gaat de toets nu verder, lees opgave 1 goed door. De pauzes tussen de luisterfragmenten duren 25 seconden. In die tijd moet je een antwoord aanklikken én je moet ook de volgende vraag bestuderen.

1.2.2 Zelf je tempo bepalen

Je kunt elk fragment slechts één keer beluisteren, maar je kunt wel zelf bepalen hoeveel tijd je wilt nemen om een vraag te beantwoorden. Dat lijkt heel prettig, maar je moet toch binnen de tijd (meestal 80 minuten) alle vragen beantwoord hebben. Neem dus niet te veel tijd in het begin, want dan kom je in tijdnood. Er loopt een klokje mee, zodat je steeds kunt zien hoeveel tijd je nog hebt en 15 minuten voor het einde krijg je een waarschuwing. Toch blijft het riskant om te veel tijd te nemen. Klik steeds meteen op 'volgende' als je een vraag beantwoord hebt.

1.2.3 Audio en video

Naast audiofragmenten kun je ook 1 tot 3 videofragmenten verwachten. Veel video's bevatten opnames van mensen die geïnterviewd worden (talking heads). Het voordeel daarbij is dat je door de gezichtsuitdrukking en de gebaren van de sprekers de taal beter kunt begrijpen. Tegelijkertijd is er een risico dat je tijdens het kijken minder precies de opgave met de antwoordopties in de gaten houdt, doordat je zit te kijken naar het filmpje. Soms voegt het beeld niet zoveel toe en is het beter om heel goed te luisteren terwijl je naar de opgave op het scherm kijkt.

1.2.4 Het taalgebruik

In de opnames hoor je normaal taalgebruik. Dat wil zeggen dat mensen zich soms verspreken, pauzes laten vallen, tussenwoordjes als "eh" en "em" gebruiken, af en toe een taalfoutje maken en hier en daar een woordje inslikken. Het is ook mogelijk dat een spreker een licht accent heeft waardoor het Nederlands iets anders klinkt dan het Nederlands in het NOS-journaal, maar er worden nooit woorden gebruikt die specifiek bij een dialect horen. Doordat in het examen veel authentieke geluidsopnamen zitten, kun je soms geluiden op de achtergrond horen. Dat kan een beetje afleiden, maar het stoort nooit echt.

1.3 Welke opgaven (vraag en antwoordopties) kun je verwachten?

Bij de fragmenten horen in totaal ongeveer 40 meerkeuzevragen (multiplechoicevragen). Sinds de digitalisering van de luisterexamens zijn de opgaven over het algemeen wat korter dan de vragen bij oudere voorbeeldexamens. Er zijn soms nog wel opgaven die veel woorden bevatten. Zo is er in het voorbeeldexamen Luisteren van 2022 bij een video-onderdeel met een interview met een teamleider Huisvesting een opgave van in totaal 59 woorden:

Waarom moet je in de functie van Janine creatief zijn?

- A Je hebt altijd te weinig tijd, dus je moet slimme oplossingen bedenken om alles af te krijgen
- B Je krijgt specifieke opdrachten waar geen pasklare oplossing voor is, dus die moet je zelf bedenken.
- C Je medewerkers kunnen niet altijd alles goed uitleggen, dus je moet creatief zijn in je communicatie. (59 woorden)

Meestal bevatten de opgaven minder woorden en soms moet je kiezen welk antwoord een begin van een zin het beste afmaakt. Kijk maar eens naar de volgende vraag uit het Examen Luisteren II van 2018 bij het audio-onderdeel *Een interview met de directeur van een vrijwilligerscentrale*:

Waarom moeten volgens Cees ook mensen met een betaalde baan vrijwilligerswerk doen?
Ze kunnen hierdoor ...

- A andere werkervaring krijgen.
- B hun organisatietalent vergroten.
- C nieuwe mensen leren kennen. (26 woorden)

Of kijk eens naar de opgave bij het audio-onderdeel *Een stagegesprek op de redactie van het journaal* (2020).

Jacqueline wil weten wat ze moet doen als er gefilmd moet worden bij een nieuwsitem.

Wat adviseert Dick?

Je moet de cameraploeg ...

- A instrueren.
- B reserveren.
- C samenstellen. (10 woorden)

In de voorbeeldexamens van 2022 en 2023 komen opgaven waarbij je een zin moet aanvullen niet voor. In die examens vind je alleen vragen met antwoordopties in de vorm van hele zinnen. Die zinnen kunnen soms ook vrij lang zijn. Het is nooit precies te voorspellen met welke manier van vragen je precies te maken krijgt, dus je moet oefenen met veel verschillende voorbeeldexamens. Dat kun je doen via de website van de Staatsexamens NT2. Daar vind je voorbeelden van recente digitale examens. Je kunt ze online maken, maar je kunt ze ook downloaden. Verder kun je op de website van de Staatsexamens een instructiefilmpje vinden over hoe het Examen Luisteren wordt afgenomen.

1.4 Welke onderwerpen kun je verwachten?

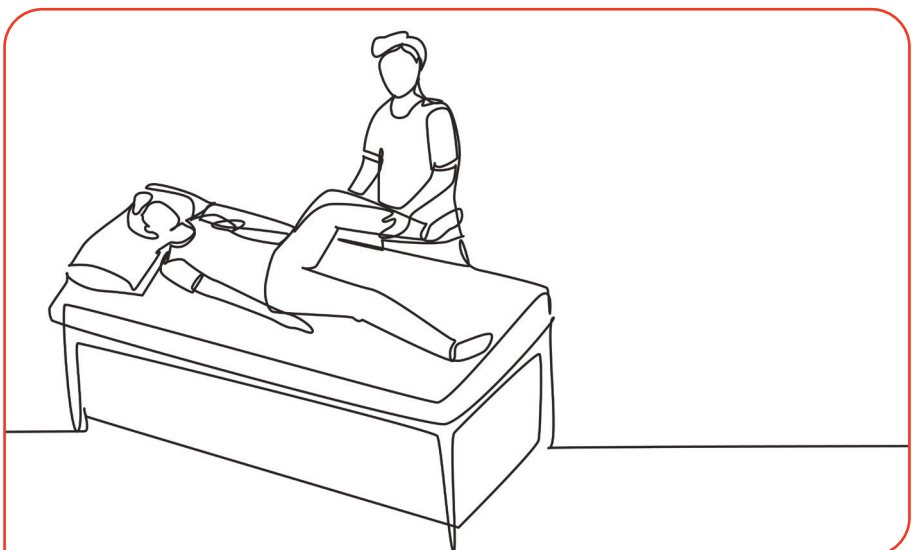
De onderwerpen van de luisterfragmenten zijn heel divers en meestal interessant. Dikwijls is er een gesprek met iemand over zijn of haar beroep, bijvoorbeeld met een documentairemaker (2018), een orthopedisch chirurg (2020), een galeriehouder (2021), een teamleider Huisvesting (2022), een fiscaal jurist (2023) of twee binnenhuisarchitecten (2024). De beroepen waarover vragen worden gesteld, worden meestal uitgeoefend door hoogopgeleiden of personen uit de culturele sector. Het komt ook vaak voor

dat het luisteronderdeel gaat over een stagiair of iemand die moet worden ingewerkt op een werkplek, bijvoorbeeld iemand die stage gaat lopen in een kinderboekwinkel (2021) of iemand die stage gaat lopen op het Nationale Park *De Hoge Veluwe*. (2023)

Er zijn niet alleen gesprekken of interviews. Soms zijn er langere teksten waarin iemand spreekt over een onderwerp waar hij of zij veel van weet. Ook kan het voorkomen dat er verschillende personen aan het woord komen. In het voorbeeldexamen van 2020 gaat een audio-onderdeel bijvoorbeeld over een loopbaanadviseur die aan verschillende mensen adviezen geeft en in het voorbeeldexamen van 2022 geeft een diëtiste voedingsadviezen aan verschillende personen. De videofragmenten bevatten vaak een hoorcollege, een interview of een voorlichtingsfilmpje. Bijvoorbeeld een filmpje over geluidoverlast.

1.5 Illustraties bij de opgaven

Steeds vaker zie je ook plaatjes bij de introductie van een luisteronderdeel, wat heel prettig is, want dat kan je helpen bij het visualiseren van het onderwerp. Bij *Een gesprek met een fysiotherapeut* in het voorbeeldexamen van 2017 staat bijvoorbeeld een plaatje van een fysiotherapeut die een patiënt behandelt.

Ook in andere recente voorbeeldexamens zijn er plaatjes. Die plaatjes zijn soms alleen een illustratie, maar ook komt het voor dat de opgave zelf uit plaatjes bestaat. In het voorbeeldexamen van 2021 is het tweede onderdeel *Een gesprek met een galeriehouder*. De opgave bestaat uit drie mogelijke posters. Op basis van het audiofragment moet je dan beslissen welke poster in de galerie zal hangen.

Ook kan het voorkomen dat je moet kiezen uit drie afbeeldingen met voorbeelden van werkzaamheden in een bepaalde volgorde. Het eerste onderdeel van het voorbeeld examen van 2018 gaat over een stagegesprek op de redactie van het Journaal. De stagiaire moet verschillende dingen doen in een bepaalde volgorde, zoals vergaderen, kranten doornemen of een gesprek voeren met haar begeleider. Dan moet je heel goed luisteren en letten op signaalwoorden als: 'Eerst', 'daarna', 'verder' of 'ten slotte'.

1.6 Op welke manier moet je luisteren?

Als we kijken naar de meest recente voorbeeldexamens, dan kunnen we constateren dat je vrijwel altijd 'globaal' moet luisteren. Soms moet je echter toch wel goed opletten en gespitst zijn op details. Dan is het dus van belang om selectief te luisteren. In hoofdstuk 3 leer je meer over de manieren van luisteren.

1.7 Welke tekstsoorten kun je verwachten?

In de meest recente voorbeeldexamens komen de tekstsoorten 'informatief' en 'instructief' (of een combinatie daarvan) het meeste voor. Dan wordt bijvoorbeeld uitleg gegeven over het beroep van een journalist (2020), of er is een filmpje over videolessen op de pabo (een opleiding voor leerkrachten in het basisonderwijs) (2021) of een filmpje over het lerarentekort (2023).